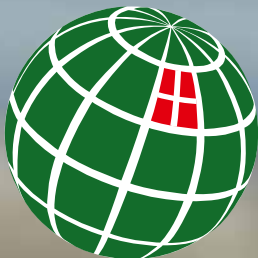


AUTENTISKE REJSEHISTORIER FRA DE BEREJSTES KLUB

GLOBEN



EFTERÅR 2019 №77

TEMA

Jagten på det autentiske

SYRIEN

*På rejse til det
krigshærgede land*

.....

LANDET HVOR SOLEN STÅR OP


*Japan: Geishaer, vaskekoner
og en enkelt ninja*

.....

VANDRING PÅ DEN SIBIRISKE TUNDRA

Om at opsøge gamle venner



An aerial photograph showing a vast, flat, brownish tundra landscape. In the lower-left quadrant, there is a cluster of reindeer tents, some with blue and white covers. The rest of the landscape is densely populated with hundreds of reindeer, appearing as small dark spots from this high angle. A large, circular pile of reindeer carcasses is visible in the middle-right area. The overall scene depicts a large-scale reindeer hunt or gathering.

Fjerde brigade med seks telte og tusindvis af rener set fra luften.



TEKST & FOTO:
GERNER THOMSEN #263

SIBIRIEN: Luften er fugtig, vinden kold og rygsækken lastet med mad og udstyr til flere uger, da Gerner vandrer alene ud på den sibirske tundra. Målet er at genfinde de rensdyrnomader, han mødte for 17 år siden, men lige om hjørnet lurder en vinter i anmarch.



” Så er min del af missionen slut,” siger Nuriman og lader sit monsterkøretøj med store ballondæk køre i tomgang, indtil jeg har fået bugseret min 42 kilo tunge rygsæk ud. Der er rejser, hvor pakningen ikke er så vigtig, og hvor man altid kan købe en tandbørste eller justere tøjkollektionen undervejs. Denne er ikke en af de rejser.

JAGTEN SÆTTES IND

Jeg er blevet sat af midt ude på den sibiriske tundra godt 200 kilometer nord for polarcirklen. Forude venter en ukendt distance alene til fods og forhåbentlig et gensyn med den rensdyrhyrdefamilie, som jeg lærte at kende en regnvåd efterårsdag for 17 år siden. Familien tilhører nenetserne, som er et blandt mange oprindelige folkeslag i Rusland. Forud for liftet med Nuriman har jeg rejst 4000 kilometer med fly til Salekhard, som er hovedstaden i den føderale enhed Jamalo-Nenetsk. Derfra kørte jeg 200 kilometer ud på Jamalhalvøen med Gazproms arbejdstog mod gasfelterne nordpå. Vandreturen er blot sidste etape på den lange rejse. Helt uden idé om retning og afstand til mit mål er jeg heldigvis ikke. På GPS'en har jeg indlagt koordinater fra tidligere møder med nomaderne, som omtrent går ad samme rute hvert år, når de migrerer fra skovene sydpå til sommergræsningsstederne ved Karahavet mange hundrede kilometer nordpå. Lige nu er det efterår, og de er derfor på vej sydpå igen. Men

hvor langt, de præcist er nået, kan jeg ikke vide – herude på tundraen må man stole på sin erfaring og oplysninger fra eventuelle andre nomader, man møder på sin vej.

Jeg har spækket rygsækken med al den mad, jeg kunne presse ned, når jeg også skulle have plads til telt, sovepose og varmt tøj til den sibiriske vinter, der kan komme, før man aner det.

ALENE PÅ TUNDRAEN

”Gå et par dage i den retning, så finder du sikkert tredje brigade.”

Nuriman peger i en retning, som nogenlunde stemmer med GPS'en, og fortsætter:

”Hos tredje brigade må du spørge om den videre vej til fjerde brigade.”

Brigaderne, som Nuriman taler om, er en gammel sovjetisk betegnelse for grupper af nomadefamilier, der arbejder for det lokale statsbrug. Den familie, jeg op søger, er en del af fjerde brigade.

Tundraen er blød som en skummadras, og det føles som at gå med blylodder på benene, da jeg får rygsækken på og forsøger at holde kompaskursen. Kun gummistøvler kan forhindre våde sokker i dette sumpede landskab, og da det kort efter begynder at småregne, må jeg også finde regntøjet frem. Jeg slider mig langsomt frem med mit hus på ryggen og holder kun korte pauser, for en svedig krop bliver lynhurtig kold i den isnende vind, der altid synes at herske her på den

flade tundra. Efter sølle 15 kilometer gør jeg holdt for natten og finder efter lidt søgen en tør plet til mit telt. Regnen er stilnet af, så jeg står udenfor teltet og koger vand til en frysetørret ret, mens jeg ser en flok gæs forlade tundraen og flyve sydpå i skumringen. Måske de ikke er så dumme, som de ser ud til, tænker jeg og skuer i retning af morgendagens etape, der går stik modsat gæssenes.

TIPPIER I HORISONTEN

Efter et par dage får jeg det kick, som har været med til at drage mig til Jamalhalvøen igen og igen: Fra én af tundraens små bakkedoppe får jeg med kikkerten øje på seks tipilignende telte i horisonten. Det må være tredje brigade, tænker jeg og fryder mig over at have ramt plet. Jeg når tæt på dem og har kun tre-fire kilometer tilbage, da mørket sænker sig, og jeg må slå lejr for natten.

”Nu forstår jeg det bedre,” siger Olesia, da jeg næste dag sidder indenfor i familiens telt, som også kaldes for en tjum. Hun fortæller, hvordan er lang kniv i går var faldet ned fra bordet uden grund. I nomadernes verden betyder det, at en gæst er på vej, og knivens længde fortæller, om det er en høj eller lav person.

”Men vi kender ingen høje personer, så derfor forstod jeg det ikke,” griner Olesia.

Den næste uges tid følges jeg med tredje brigade og er med til at flytte lejr et par gange. Flytningen foregår i en lang



Nuriman (til venstre) giver mig et lift i sin store bil med ballondæk og sætter mig af midt ude på tundraen, mens en nomade med sin hund ser undrende til.



Familien i tredje brigade som jeg boede hos. En hyggestund med te og kiks inden karavanen sætter i gang og flytter mod næste lejr.



Jeg siger farvel til Aleksander og fjerde brigade og er klar til at vandre mod civilisationen.

karavane på hjemmebyggede slæder, der bliver trukket af kastrerede rensdyrtyre. På slæderne sidder nomaderne og styrer renerne med en lang stav og hvislelyde, og bag karavanen bliver resten af den store renflokk på mange tusinde dyr drevet fremad ved hjælp af hyrdehunde. Tempoet er ikke højere, end at jeg kan gå ved siden af og nyde det imponerende skue.

GLÆDELIGT GENSYN

En dag fortæller naboen Sergej mig, at han har set fjerde brigade med kikkerten, da han var ude for at se til rensdyrflokken.

”Jeg vil tro, de er højst 25 kilometer væk,” siger han og udpeger en bakketop i horisonten som pejlemærke. Rygsækken er stadig tung, men udsigten til et gensyn med min gamle familie holder modet oppe. Sidst på eftermiddagen har jeg selv fået fjerde brigade i kikkerten, men jeg må tage en nat mere i teltet, før jeg når dem næste dag ved bredden af Tanlovajakhafloden.

”Jeg vidste, at det kun kunne være dig,” siger Aleksander, da vi sidder i familiens tjum og nyder en rygende varm rensdyrsuppe.

”Du er den eneste, der går rundt med en rygsæk på tundraen,” griner han og mindes, at det som regel er sådan, jeg er ankommet. Hverken Aleksander eller andre i brigaden er varslet om mit besøg, men det gør ikke gæstfriheden mindre.

FJERNSYN SKAL DER TIL

I en uges tid er jeg en del af familien og følger det barske liv på tundraen, der har fascineret mig lige siden mit første besøg. Selvom der er sket en udvikling, siden jeg



Kvinderne er med, når der skal udvælges trækrener til slæderne, men ellers er det mændene, som tager sig af alt, der har med renerne at gøre.

Der er mange opgaver forbundet med rensdyrdrift som for eksempel indfangning og øremærkning af dyrene.



sidst så familien for 17 år siden, herunder at nomaderne har fået parabolantenner og små generatorer, så de kan se fjernsyn i tjummen, så er renerne stadig fundamentet for deres overlevelse. Udover mad og trækraft til slæderne, så giver renerne også skind til telte og varmt tøj, så nomaderne kan stå imod den sibiriske vinter med temperaturer ned til minus 50 grader. Dette er i sandhed civilisationens yderste bastion, hvor man snarere overlever end lever. Overlevelsen kan man takke den kløgt og erfaring, som er overleveret gennem generationer, for. Og man skal ikke være pylret. Det bliver jeg mindet om, da det dagen efter min ankomst sætter ind med slud og stormvejr. I det klamme vejr er der kun det åbne ildsted i midten af tjummen til at varme sig ved og tørre det våde tøj, men det

rækker ikke langt, når det eneste brænde er kviste fra små pilebuske på tundraen.

LUNT RENS DYRBLOD PÅ MENUEN

Jeg bliver en uges tid hos familien og hygger mig med at genopfriske gamle minder sammen med Aleksander, mens vi sidder på rensdyrskindene i tjummen og får te og kogt rensdyrkød. Indimellem suppleres menuen også af rå kød og varmt rensdyrblod, men kun når renen er friskslagtet. Aleksander fortæller, at mange rensdyr er døde de sidste år.

”Der er for lidt rensdyrlav, så renerne bliver ikke fede og stærke nok til vinteren, og så dør de i foråret,” forklarer han.

Jeg husker, hvordan nomaderne tidligere har talt om overgræsning og for mange rener, og nu er det åbenbart blevet alvor.

Bogstaveligt talt alt spises på rensdyret – ved slagtning spiser nomaderne også rå indvolde og drikker varmt rensdyrblod.



NENETSERNE

Nenetserne har deres eget sprog og kultur. De tæller omkring 40.000 og bor i Ruslands nordlige områder – fra Hvidehavet i vest til Jamalhalvøen i øst. Omkring en tredjedel lever året rundt som rensdyrnomader på tundraen, hvor de flytter sig helt op til 1.500 kilometer på et år sammen med deres rener. Med omkring 800.000 rensdyr er nenetserne kendt for at have verdens største rensdyrbeholdning. Grundet overgræsning har tallet dog været faldende de seneste år.

Vinteren er faretruende nær, da jeg beslutter mig for at sige farvel til familien og sætte kurs mod civilisationen. Der er snefnug i luften, og søer og elve begynder at fryse til i kanten. Jeg er lidt i vildrede med hensyn til, hvilken retning jeg skal vælge. Gazproms jernbane er for langt væk til at være en oplagt mulighed, og ruten mod en landsby 80 kilometer væk ser ud til passere snevejs af elve, som jeg måske ikke kan krydse.

RETUR EFTER EN VELOVERSTÅET JAGT

Jeg vælger alligevel at satse på landsbyen, men støder som frygtet panden mod en mur. Først på grund af et uvejr, hvor jeg må ligge vejrfast i teltet et helt døgn. Derefter på grund af elvene, som er for dybe til, at jeg kan krydse dem, selv med skridtlange gummistøvler. Sidste mulighed er en lille købmandsbutik midt ude på tundraen – ikke noget oplagt valg, for der er endnu længere til landsbyen derfra. Men der er i det mindste folk, som jeg håber kan blive min redningsplanke.

”Hvis du venter til november, er floder og søer frosset så meget til, at vi kan køre dig ud på snescooter.”

Jeg synker mundvandet og gyser ved tanken om en måneds ventetid herude på tundraen. Heldigvis hiver købmanden Edik en anden mulighed ud af ærmet. Der er faldet så meget nedbør den sidste uge, at han godt tør satse på at sejle mig tilbage ad vandvejen i sin lille motorbåd.

Efter 300 kilometer og en hel dags sejlads ad floder står jeg endelig ved bilvejen og vinker farvel til Edik og hans svigerfar, der skal samme vej tilbage. Pyha, det var vist lige akkurat årets sidste udkald for vandreture på tundraen, tænker jeg, da jeg sidder i taxaen på vej tilbage mod Salekhard, mens en snestorm raser udenfor.

■ *Gerner Thomsen har en forkærlighed for rejser i Rusland og de nordlige egne. Den omtalte rejse var hans tolvte tur til Jamalhalvøen, hvor han har rejst alle årstider – til fods, på ski og på cykel. Mange af oplevelserne har han samlet i sin bog *Ved Verdens Ende*. Du kan læse mere om Gerner's rejser på www.gernerthomsen.dk.*





Ved flytning af lejren sidder nomaderne på slæder trukket af rensdyr. Slæderne bygger mændene om vinteren, hvor de befinder sig i skovene længere sydpå.



Kvinderne syr tøj af rensdyrskind til hele familien, så selv de mindste kan holde varmen.



Vinteren er nær, og det bliver nogle kolde nætter på tundraen, inden jeg er tilbage igen.



Min redningsplanke mod civilisationen bliver et 300 kilometer langt lift på floderne i denne motorbåd.